

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ	11
(Szabados Ákos polgármester)	
BEVEZETÉS	13
DÉL-PEST RÉGÉSZETI EMLÉKEI A HONFOGLALÁS KORÁIG	15
(Kőszegi Frigyes)	
A TÁJ KIALAKULÁSA	15
AZ EMBERI MEGTELEPEDÉS KEZDETEI	17
BRONZKOR. INTENZÍVEBB BETELEPÜLÉS PESTERZSÉBET TÉRSÉGÉBEN	22
VASKOR. A TÖRTÉNELEM ORSZÁGÚTJÁN	36
FELHASZNÁLT IRODALOM	39
GUBACS ÉS KÖRNYÉKE A KÖZÉPKORBAN (896–1541)	41
(Írásné Melis Katalin)	
FELHASZNÁLT IRODALOM, JEGYZETEK	55
GUBACS KÖRNYÉKE A TÖRÖK URALOMTÓL A SZABADSÁGHARCIG (1541–1848)	59
(Nagy Lajos)	
FELHASZNÁLT IRODALOM, JEGYZETEK	65
ERZSÉBETFALVA, PESTERZSÉBET TÖRTÉNETE (1870–1950) ..	67
ERZSÉBETFALVA, KOSSUTHFALVA KIALAKULÁSA, ÉPÜLETEI	67
(Bogyirka Emil, Molnárné Port Irén)	
KÖZMŰELLÁTOTTSAG	75
KÖZSÉGRENDEZÉS	76
VÁROSÉPÍTÉSZET	79
(Monárné Port Irén)	
NÉPESSÉG, DEMOGRÁFIAI JELLEMZŐK	91
KÖZIGAZGATÁS, KÖZSÉGPOLITIKA KEZDETE	93
(Bogyirka Emil)	
NÉPGYŰLÉSEK, MUNKÁSTÜNTETÉSEK, SZTRÁJKOK	100
AZ ERZSÉBETFALVI SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT TEVÉKENYSÉGE	
A SZÁZAD ELSŐ KÉT ÉVTIZEDÉBEN	106
AZ ELSŐ NAGY VILÁGÉGÉS	109

A POLGÁRI DEMOKRATIKUS FORRADALOM ÉS A TANÁCSKÖZTÁRSASÁG	
IDŐSZAKA ÉRZSÉBETFALVÁN	113
LIBERÁLISOK, SZOCIÁLDEMOKRATÁK AZ ERZSÉBETFALVI VÁROSHÁZÁN	119
(Bogyirka Emil)	
BEKAPCSOLÓDÁS AZ ORSZÁGOS POLITIKAI KÜZDELMEKBE	123
(Bogyirka Emil)	
GYÁRIPAR, KISIPAR, KERESKEDELEM	125
<i>Juta- és Kenderipari Rt.</i>	126
<i>Posnansky és Strelitz-gyár</i>	127
<i>Hazai Fésűsfonó- és Szövőgyár Rt.</i>	128
<i>Perlesz Harisnyagyár</i>	128
<i>Haas Zoltán Kötszövőgyár</i>	128
<i>Magyar Vasfonalgyár Rt.</i>	129
<i>Papír- és Nyersfedéllemezyár Rt.</i>	129
<i>Öntödék</i>	130
IPARTESTÜLET, KERESKEDŐK EGYESÜLETE	132
KÖZLEKEDÉS (HÉV, VILLAMOS)	135
KERESKEDELEM, HITEL	138
FELHASZNÁLT IRODALOM	142
OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK	143
(Molnár Gábor, Körmendyné Kókény Eszter, Pásztoryné Csapó Katalin)	
<i>Elemi iskolák</i>	143
<i>Polgári iskolák</i>	148
<i>Gimnáziumok</i>	151
<i>Kossuth Lajos Gimnázium</i>	151
<i>Kalmár Ilona leánygimnáziuma</i>	154
<i>Szakoktatás</i>	156
<i>Zeneiskolák</i>	157
<i>Kisdedővők</i>	157
FELHASZNÁLT IRODALOM	158
KÉPZŐMŰVÉSZETI ALKOTÁSOK	159
(Gellér Katalin)	
<i>Kiállítások, egyesületek</i>	159
<i>Köztéri szobrok, Kossuth-szobor</i>	160
<i>Freskók és üvegfestmények</i>	164
FELHASZNÁLT IRODALOM	167
IRODALMI, MŰVÉSZETI ÉLET PESTERZSÉBETEN AZ ÖTVENES ÉVEKIG	167
(Kárpáti Kamil)	
<i>A Külváros szerkesztője és köre</i>	171
<i>Festészetünk első kiválóságai a lokálpatriotizmus fénykorában</i>	174
<i>Ami rossz szokásunkká vált...</i>	176
<i>A modern Sassy Attila és termékenyítő hatása</i>	177

<i>Európai csúcsművek két templomunkban</i>	179
<i>„Minden mű ellenállási fészek”</i>	180
<i>Pflum Ilona művészszalonja</i>	182
KÖZMŰVELŐDÉS	183
(Tordai Zsuzsa, Várhalmi András)	
<i>Könyvtárügy</i>	185
<i>Közösségi élet</i>	185
<i>Iskolán kívüli művelődés</i>	186
<i>Színház, mozi</i>	187
<i>Műkedvelő színhátszász</i>	189
<i>Közösségi terek</i>	189
<i>Irodalmi, zenei társaságok</i>	192
FELHASZNÁLT IRODALOM	193
VALLÁSI KÖZÖSSÉGEK, EGYHÁZI ÉLET	194
(Takaró Mihály)	
<i>A Szent Erzsébet Plébánia</i>	194
<i>A Szabó-telepi Plébánia</i>	195
<i>A Szent Lajos Plébánia</i>	197
<i>A Magyarok Nagyasszonya-kegytemplom</i>	198
<i>A központi református egyházközség</i>	199
<i>A Szabó-telepi református egyházközség</i>	200
<i>A Klapka téri református egyházközség</i>	201
<i>Az evangélikus egyházközség</i>	201
<i>A baptista gyülekezet</i>	202
EGYHÁZI KÖZÖSSÉGEK	202
CSEMKÉSEK, LEVENTÉK	205
TÁRSASÁGI ÉLET, SPORT	207
FELHASZNÁLT IRODALOM	213
PEST(SZENT)ERZSÉBET RENDEZETT TANÁCSÚ VÁROS (1924–1950)	214
(Bogyirka Emil)	
<i>A várossá alakulás rövid krónikája</i>	214
<i>Városfejlesztés, urbanizáció, közművek</i>	215
<i>Közlekedés (HÉV, villamos, autóbusz)</i>	219
VÁROSPOLITIKA	222
(Bogyirka Emil)	
<i>Pesterzsébet részvétele a parlamenti</i> <i>képviselő-választásokon (1926–1939)</i>	222
<i>Kísérlet a városi párt megalakítására (1927–1929)</i>	223
<i>A helyi MSZDP a városi közgyűlés legnagyobb pártja</i>	224
<i>Munkássors, munkásgond, sztrájkok</i>	229
<i>A helyi munkáspárt befolyásának csökkenése a városházán</i>	236
<i>Nyilasok és szociáldemokraták összetűzései</i>	238
A MÁSODIK NAGY VILÁGÉGÉS	243

FELHASZNÁLT IRODALOM	251
POLITIKAI SZÍNVÁLTOZÁSOK PESTERZSÉBETEN (1944–1948)	252
(Csillag Tibor)	
<i>Nemzetiszocializmus</i>	252
<i>Megszállás vagy felszabadulás?</i>	253
<i>Pártküzdelmek</i>	255
<i>A Pesterzsébet című hetilap (1946–1948)</i>	258
<i>Szociáldemokraták, az Erzsébeti Barátság</i>	263
<i>Népi kollégium</i>	270
FELHASZNÁLT IRODALOM	273
ÚJJÁÉPÍTÉS, VÁROSPOLITIKA	273
PESTERZSÉBET, BUDAPEST XX. KERÜLETE (1950–2000)	279
NAGY-BUDAPEST MEGVALÓSULÁSA	279
TANÁCSI RENDSZER, VÁROSPOLITIKA	284
<i>Pártirányítás</i>	289
<i>Városiasodás</i>	290
<i>„A szocialista értékrend torzulásai – kispolgári életforma”</i>	294
FELHASZNÁLT IRODALOM	296
JUTA-DOMB. AZ 1956-OS FORRADALOM HELYI ESEMÉNYEI	296
(Bogyirka Emil)	
<i>A forradalom előjátéka: diákmozgalom, pártellenzék</i>	297
<i>Harcok Dél-Pesten</i>	297
<i>Fegyveres forradalmi gócpontok a XX. kerületben</i>	303
<i>A juta-dombi harcok</i>	304
<i>Róka rádió</i>	308
<i>Forradalmi szervezetek</i>	309
<i>Munkástanácsok</i>	313
FELHASZNÁLT IRODALOM, FORRÁSOK	315
GYÁRIPAR, KISIPAR, MEZŐGAZDASÁG	316
<i>A Budalakk Festék- és Műgyantagyár III. számú Gyára</i>	318
<i>Harisnyagyár</i>	319
<i>Gyújtógyertyagyár</i>	320
<i>Habselyem Kötöttárugyár</i>	321
<i>ATRA</i>	322
<i>Hazai Fésűsfonó és Szövőgyár</i>	323
<i>SORTEX</i>	324
<i>Kontakta</i>	324
<i>Fedéllemezgyár</i>	325
<i>Közúti Gépellátó Vállalat</i>	326
<i>Materiál Vegyi Kisipari Szövetkezet</i>	327
<i>Építőipari Gépesítő Vállalat</i>	328
<i>Pesterzsébeti Vasöntöde</i>	328

<i>Soroksári Vasöntöde</i>	329
<i>Pesterzsébeti Papírgyár</i>	330
<i>Kisipar, szövetkezeti, szolgáltatóipar</i>	330
<i>Mezőgazdaság</i>	332
FELHASZNÁLT IRODALOM	336
GAZDASÁGI MEGTORPANÁS, A PIACGAZDASÁG INTÉZMÉNYEI	336
<i>Mi jellemezte a kerület vállalatait 1981–1984 (VI. ötéves terv) időszakában?</i>	337
<i>Privatizáció, tulajdonváltás</i>	338
FELHASZNÁLT IRODALOM	340
VÁROSREKONSTRUKCIÓ	340
(Molnárné Port Irén)	
<i>Előzmények</i>	340
<i>A Csarnok (ma Tátra) téri lakótelep</i>	344
<i>A Gubacsi lakótelep</i>	345
<i>Szövetkezeti lakások</i>	346
<i>Távlati terv, szanálások</i>	348
<i>Városközpont</i>	349
<i>A Dél-pesti Kórház</i>	359
FELHASZNÁLT IRODALOM	359
PESTERZSÉBET A FŐVÁROS VÉRKERINGÉSÉBEN	360
<i>Közműellátottság</i>	362
<i>Népesség, demográfiai jellemzők</i>	363
FELHASZNÁLT IRODALOM	364
ÖNKORMÁNYZATISÁG	364
<i>Önkormányzati gazdálkodás egy fővárosi kerületben</i>	366
<i>Stratégiai terv</i>	367
FELHASZNÁLT IRODALOM	368
OKTATÁSI INTÉZMÉNYEK	368
(Molnár Gábor, Körmendyné Kőkény Eszter, Pásztoryné Csapó Katalin)	
<i>Óvodai nevelés</i>	368
<i>Általános iskolák</i>	372
<i>Zeneiskolák</i>	380
<i>Az oktatást-nevelést segítő intézmények</i>	381
<i>Középiskolák</i>	381
<i>Új iskolák építész szemmel</i>	386
(Molnárné Port Irén)	
<i>Közoktatási helyzet, feladatok</i>	388
FELHASZNÁLT IRODALOM	391
KÖZMŰVELŐDÉS	391
(Tordai Zsuzsa–Várhalmi András)	
<i>Könyvtárügy</i>	392

Művészeti élet: zene, irodalom, képzőművészet, színháztárs	393
Színház és mozi	396
A Csili	397
A többi munkásotthon	403
A Pesterzsébeti Múzeum	403
Úttörőház, KISZ-klubok	408
A rendszerváltás után	408
Közösségi élet	409
Művészeti élet	409
Közösségi terek	410
FELHASZNÁLT IRODALOM	411
A TEMPLOMOKBA VISSZAVONULT HITÉLET	411
(Takaró Mihály)	
A Szent Erzsébet Plébánia	411
A Szabó-telepi Plébánia	412
A Szent Lajos Plébánia	413
A Magyarok Nagyasszonya-kegytemplom	414
A központi református egyházköztség	414
A Klapka téri református egyházköztség	414
A Szabó-telepi református egyházköztség	415
Az evangélikus egyházköztség	416
A baptista gyülekezet	416
EGÉSZSÉGÜGYI ÉS SZOCIÁLIS ELLÁTÁS	417
SPORT	419
CIVIL SZERVEZETEK	423
FELHASZNÁLT IRODALOM	426
KORTÁRS KÉPZŐMŰVÉSZEK PESTERZSÉBETEN	426
(Kemény Dániel)	
A MÉLYSÉG JELADÁSA. IRODALMI ANTOLOGIÁK A XX. KERÜLETBŐL	444
(Kemény Dániel)	
A külváros felfedezése	445
Antológia tiltottakkal és türtekkel	445
Versmondók könyve, 1975 – avagy a Szépség ellenáll	447
„Kinyitom az időt” – avagy a cenzúra kijátszása	449
„Budapest XX. kerületéből XX. század lett”	450
JEGYZETEK	452
KÖZÉLETI SZEMÉLYEK	457
ERZSÉBETFALVA, PESTERZSÉBET FŐTISZTVISELŐI (1870–2000)	457
ÖNKORMÁNYZATI KÉPVISELŐK	460
DÍSZPOLGÁROK	462
IDŐRENDI ÁTTEKINTÉS	465